

כ' ה' ג' ג' ג' ג' ג'

202

באלוני מマルך שגנון לו טלה טל-קמלה כי
ולמה נכתוב זה ומזה סקנת למלה
פְּנִים לְמַלְאָכִים לְמַתְבֵּחַ לְמַתְבֵּחַ לְמַתְבֵּחַ
כִּי פְּנִים טְמֵנָה טְמֵנָה טְמֵנָה טְמֵנָה טְמֵנָה טְמֵנָה

לכנית לירוח-יכרל מלל פְּנִים גְּנוּמָה גְּנוּמָה גְּנוּמָה גְּנוּמָה גְּנוּמָה
תְּכָלָל. נְגַלְּמָה כְּמֻרְאָה סְמִינָה לְיִצְחָק לְיִצְחָק לְיִצְחָק
וְעַלְמָן כְּלֹלֶת לְכָתְמָה אֲלֹו וְזַקְבִּיסָּה טְמוּ לְקָרְבָּן טְרוּמָה
צְמִילָה טְיִזְרֵר טְיִזְרֵר דְּקָמָן זְבָבָן נְאַתְּקָרְבָּן וְפָלָה
בְּתָלָקָן וְסִבְבָּן גְּזִיְתָה עַלְמָן גְּרִיאָה גְּרִיאָה גְּרִיאָה
לְסִבְבָּן טְמֵנָה חָלָן מְדָת יְטָלָן גְּנוּמָה זְבָבָן רְקָבָן
עַלְמָן שְׁמַטְבָּל גְּנוּמָה יְטָלָן וְלְרָבָן גְּנוּמָה בְּרָעָתָן סְלָמָן
וְיַיְלָן שְׁמַיָּס וְזַבְּרָלָן חָבְרָיָן הוּא מְכַטְּלָן טְמוּן וְלְבָן
טְמֵנָה וְיַיְלָן וְיַיְלָן גְּנוּמָה מְקָסָה מְמָלָה וְיַיְלָן מְמָמָט
סְמִינָה כְּבָרָן גְּנוּמָה וְמְרִינָה כְּבָרָן שְׁלָמִים כְּבָרָן שְׁמִינִים
מְפָרִירָה וְיַיְלָן מְפָרִירָה וְזַבְּרָלָן כְּלָיָל:

ויאמר ארי אם נא מזאתיו זו בעיגר אל נא תעבור מעל עפרך (יח, ב).

בגמרא שבת (כח, א). אמר רב יהודה אמר ר' ר' גדרה הוכנת אורחים מהקבלה
פני השכינה, דרכיב ויאמר אדי אל נא תעבור מעל עבדך. ותנווילו וולד

לקבל פני הארץ, ויצאו ויברכו את העם וירא כבוד ה' אל כל

אותה במעשים טובים בעזה'ין מכל חי העזה'ין,
ועיין בביואר גרג'יא אבות פ"ד, שהביא המקור
בגמרא שבת (דף ל), כי לכלב חי טוב מן
תאריה המת.

אולם, בגעין מצות הוכנת אורחים, לפי

המשיכל והסבירא הפשיטה, לא הינו יהודים

שבדאיות מצוה זו לתניית הקבלת פני השכינה

ולכלבת לטפל עם אורחים, כי איך נניח כבוד

השם יתברך, מפני כבוד בשר ודם, כי הלא

גראה ח'ו כולול בכבשו ית', כי כל עיקר

יסוד המצוה של הוכנת אורחים, שנצטווינו

לכבד את האדים ולהטיב עמו, הוא מצד מעלהו

שנבראו בצלם אלקים, א"כ איך יעלה על הדעת

לעוזב כבוד הבורא יתברך, כדי לכבד את

האדם, ובגמרא (נדרים לב) אמרו, בקש הקב"ה

להוציא את הכהנה משם, שנאמר ומליyi צדק ונור

זהו כתן לא עליון, כיון שהקדים ברכת

אברהם לברכת המוקם, והוציאה מאברהם וכו'

חרש שם, אתה כתן לעולם על דברתי מלכי

צדיק, על דבריו של מלכי צדק, יעוץ'ש, הנה

או שג'ם בתחילת אמר ברוך אברם לא עליון,

והוציא תיכף בברכו של אברהם — א' עליון,

אבל כיון שהקדים ברכת אברהם לברכת

הקב"ה, ונענש שניטלה ממנה כהונה, ומכל שכן

שהיה לנו לומר שלא לעשות מעשה להגיה

כבוד שמי בשבייל כבוד בשר ודם.

זהו שלמדו ממעשה זה של אברהם, שכל

כך גודלה וחביבה מצוה זו של הוכנת אורחים,

עד שהגיה בשכילה הקבלת כבוד השכינה,

כדי לקיים מצוה זו, אע"פ שזו המפני

לבבoid בורי' מכובד הוכנת השכינה, והקב"ה הפסיק

על ידו, כמוש"כ ואברהם עודנו עומדים לפני ה',

אמרו (במ"ר הובא ברש"י) שתיקון טופרים

הוא זה, והכוונה, שהקב"ה המתוין לאברהם עד

שליח את האורחים.

אבל בעצם, לא היה בכואן בקבלת פני

השכינה, עגנון של מצוה, אלא חונוג וקובול

שבר, כמובא לעיל רומב"ז, ולכן לא שיד

להקשוט מהכלול של אין מעבירין על המצוות,

ובשאר מצוות ג' היה מניח כדי לעשותות,

העם, כי מפני השתדלותם במצוות המשכן וכמו

לי-איה השכינה, ואין גiley השכינה כאן וכן

ליזות להם מצוה או לדבר כלל, אלא גם-

במצוה הנעשה כבר', ולהודיע כי רצה ואלקיים

את מעשיהם, עגנון שנאמר, אני בצד אהוה

פניך אשבעה בהקץ תומנתך עכ"ל, ועיי'ש

שחדריך עוד, מבואר מדברי, דמה שנראה

אליך כבוד ה', כי בתור גמול וקבול שכיר,

במ"ה בבחינת עלם הבא, וכמו שאמרו (ברכות

י', א), העולם הבא אין בו לא אכילה ולא

שתייה וכו', אלא צדיקים יושבים וערותיהם

בראשם ונדגים מזיך השכינה.

הגהה אברם אבינו, הגם שהיה נמצא איז

בעונג היומר נפלא, שנגנה מזיך השכינה

בבחינת גו' עדן, שעל זה אמרו בגמרא (ברכות

לד, ב), שכל הנביאים قولן לא תנגנוו אלא

ל'ימות המשיח, אבל לעתה'ב אין לא ראתה א'

ולותך, בכל זאת מגודל השקן ותשוקה לעשות

חסד ולקים מצות הוכנת אורחים, עוז את

העונג העוזון הנפלא הזה, ורק קיבל את פני

האורחים, מפני שהוא מצוה ממשית, ויפשי

שעת אחת במצוות ומשעים טובים בעולם הזה,

כל חי העזה'ין (אבות פ"ד), ובגלל זה

גדולה הוכנת אורחים, שהיא מצוה, מהקבלה

פני השכינה ליתנות מזיהה והויה,

בבחינת עזה'ב.

תגלה אף שבאמת הוא כלל גודל בכל

המצוות, שיטה בזון שעת אחת מכל ה'

זהה'ב, ומה הרובות בהוכנת אורחים, שהיא

גדולה מהקבלה פני השכינה, הללו לפי האמור,

גם אם היה מודמן לאברהםஇיה מצוה מזורה

מצווה, היה מניה את העונג של קבלת פני

השכינה, כדי לקיים אותה, ובכן מה יתרו

למצות זו של הוכנת אורחים יותר מאשר

מצווה, עד שزاد ללמד מאברהם, [ולא משמע

שכאן הוא המקוור שלמדו מזיהה שפה שעה

לכראה הכוונה; שמות הוכנת אורחים
גדולה ממצוות הקבלת פני השכינה, כמו
שאמרו שם ג' ב' שר' יוחנן סובר שגדולה
הוכנת אורחים כהשכמת ביהמ"ד, ורב דימי
סובר שגדולה מהשכמת ביהמ"ד, והביאו ראייה
מהמשנה שם, שאמרה מפני ארכע וחמש
קופות של חבן ושל תבואה, מפני האורחים
ומפני ביטול ביהמ"ד, ורב יהודה הביא ראייה
מאברם, שגדולה הוכנת אורחים אפיקו בפוס'
חומרה, אין להגיה הראונה כי לא קלה והשניה
ההמורה, (שות' הרדב"ז קפז, שות' ח' צ סי'
ק'ו, טורי אבן מגילה וועוד), וגם י"א שאפי'

אולם לפוי זה יקשה, הוא מבואר בכמה מקומות

בש"ס, שאין מעבירין על המצוות, וממצוות

בגמרא לדה' באשונין, אין להגיה כדי לקיים

אטבם, אלא ישנה מז', [יעי' ח' אדם כלל

סח', דהוכחה הדוא מדאוריתא], ומבוואר בפוס'

דאפיקו כשהמצווה הראונה היא קלה והשניה

חומרה, אין להגיה הראונה כדי לקיים השניה

ההמורה, (שות' הרדב"ז קפז, שות' ח' צ סי'
ק'ו, טורי אבן מגילה וועוד), וגם י"א שאפי'

מצווה דרבנן הכא לא ידיו ראשונה, אין מעבירין

עליה כדי לקיים מצות דאוריתא, (הכוינו כן

מלש"י פסחים קג, א), איך כיון שאברם

כבר היה עוסק במצוות קבלת פני השכינה

טרם שראה את המלאכים, מבואר בכתוב,

א"כ איך הגיה את השכינה שהיא עסוק

בקבלות, ולהלך לקבל את אורחים, אע"פ

שהיא יותר גודלה.

נאפשר, שענינו קבלת פני השכינה זו של

אברהם, לא הייתה בגדר מצוה כל, אלא היתה

בחינת תעוגה וקובול שבר על קיומו מצות

הAMILAH, וכ"כ הרטבנן זול': וזהו גiley השכינה

אלין, ומעלת וכבוד לו כענין שנאמר במשכו,

שם יפה שעה אחת של מצוות ומע"ט בעזה"ז בשビルם כבוד המקומות, רעל וה הוציאו למלוד מחיי העזה"ב, אלא שלעננו הכנסת אורחים מאורהם, שימוש שבל כך גודלה הכנסת שהוא כבוד בו"ד, לא היינו אומרים שנייה אורחים, הניה בשビルם הקבלה פנוי השכינה.

4
ה' קפקוק שא"א אמר עליהם: "שאין בגין
ה' יונן אלא לחסינו ממוננו" (סגדדרין
ב"ט) — "אורחים", שאנשים רגילים
במייבין אודותיהם וע"ז אמר, אלוי יסור
בדיק הזה. — פן ואלוי יקבלו בכבוד
ה' אורהים רמי המעלת באלה, שמא
יריעו ולא ישחטו לכחיה'ם למלכי
ה' ותחשב זאת להם לזרקה המצתה
מות. ומעת האורהים השפיעה, אמנים
לוט לקבלם בכבוד, עצפ' שהיה ראנש
ה' יונן בסודם והנתנה. באורהים רגילים
ה' יונן ושמר על חוקיהם חקי סודם
ה' יונן פרוסים, אלא שבראוו אורהים רמי
ה' יונן כאלה, נטעורה בו מדת החסן,
ה' יונן בכתו של א"א, וקבלם ברצון
ה' יונן — בפרט נפש; שב מודכו^ו
ה' יונן ומלט את נפשו נופש ב"ב. זה
שאמר ר"ל, לוט ע"ז שהי' בחו רע — ולו
באיו אורהים בדמות אונשיים, ה' יונן
הנתנה עמם כשות פסודמי. — נדמו לו
בדמות מלאכים, וזה עוז לו לעמוד בסינוי
ה' יונן אל ה' מחתאת סודם. אבל אברהם
שהיה בחו יפה נדמו לו בדמות אונשיים,
ה' יונן אנשים. רגילים רך כערביים נדמו
ה' יונן המשתחאים לאבא רגילהם, ואעפ"כ
קבלם בלחם ומים, ובחמה ותלב ובגי^ו
ה' יונן. ובתחיה באברהם אווהב, שיקבל
ה' יונן אורחים כאלה בכבוד גדול, וע"ז
ה' יונן הבילט ביותר את החלוק, שבען מדת
ה' יונן של א"א ובין מדת סודם. שבה
ה' יונן אפללו במלאכי האלים לאין
בגמרא. ואנו הגדינו הכל את הדין על
ה' יונן, הפוכה כמו רגע.

ג'ודל — ג'ודלות במעשים

ויעש אברהם משטה גדוֹל ביום הגמל את יצחק (כא, ח)

שהיו שם גדוֹל הדור, שם ו עבר ואבימלך (יש"י)

בדורך כלל, כאשרנו שומעים על מסיבה גדולה, מצטייר אצלנו אלום רחוב
ומפואר, משתפים רבים, אוכל עשיר ומוגון, והשתיה כהה.

אמנם, בשפת התורה, שהיא שפתו של הקב"ה, "משטה גדוֹל" הוא דוקא היק
שמטאטפים גדוֹל וצדיקי הדור. שעודתו של אברהם אבינו נקראת "משטה גדוֹל"
רק מפני שהוא שם בן נח ו עבר, שהוא צדיק הדור ולמד תורה, כמו שמצוינו
אצל יעקב אבינו שלמד תורה בישיבותם של שם ו עבר, וכן אבימלך שהוא נביא
אומות העולם, כדכתיב "ויבא אלקדים אל אבימלך בחולם הלילה". רק משטה גדוֹל,
יקרא "משטה גדוֹל".

5
ה' יונן (3) ייבאו שני המלאכים סדמתו.
שלישית אונשיים, שייצאו מאלני ממראו
באו שני מלאכים סדמתו? — ודרשו
תעל, שהמלך, שבר את שורה, מכיוון
שעתה שליחותה, תלך לה, אבל מודע
בנפקה, האנשים למלכים? ובפשתה
אפשר היה לומר, שבאלני מרא לא עשו
דברים נפלאים, ולפיכך נקרוו שם
אונשיים, אבל בסודם והוא את כחם כי
עו, לתפוך אותן ולהתכו באונשיים את כל
האנשים אשר פחה בית לוט, — שם ראנש
מהם מעשים, שא"א ליחסם לאונשיים,
ולפיכך קראו אונם בשם מלאכים, ומפני
לכל, שדרשו אברהם שהי' בחו יפה גדוֹל,
לו בדמות אונשיים אבל לוט ע"ז שהי' בחו
רע גדוֹל לו בדמות מלאכים (כ"ז פפ"ז)
הדברים מפלאים, וכי מי שבחו רע
פסוג. יותר להזכיר את זאת ממי שכחו
יפה? וזהו אונשיים" היו: מיכאל
גריאיל ורפאל (כ"מ פ"ז), ומרודע טעה
בhem אברם? אבל אם נתקיך בדברי
ריל, שאמր: "נדמו לו בדמות", הינו
נראו לו בדמות אונשיים. — נבון, שמן
השם הטעו אותו, והמלאכים קבלו
"פוקה מגביה" להראות הפעם לאברהם
"בדמות אונשיים" וללוט "בדמות מלאכים".
אבל למה? ובהרזה"ז ח'א ד"ט בארנו
בטוטו", שאונשי סdem ה"רעים" וחותמים
לה' מאדר" בכל מני תועבות, — נתמלהת
סתאם רך ע"ז התאמורות באופן נורא
לעוביים ושבים (וכמボואר בסגדדרין
ק"ט). וכבר באנו (י"ח כ"א), שירידת
השכינה לטרוםفتحה לוט פתחה של
תשובה. ורצה הקב"ה לעור להם להתרומות
משמעותם, ולא שלח להם הפעם אורהים.
בדמות אונשיים, שהרי הרגלו כבר
להתאכזר ולהתעורר באונשיים פשוטים
רק שלח להם אורחים בדמות
מלאכי מרום. שאין עליהם שום

(5) יט' ג'ודל
ט' ג'ודל

(7) אן חכ'ך

בְּאָיו וַיֹּאמֶר מֶלֶךְ אֱלֹקִים אֵלָיו הָרָב
השְׁמִינִי
תְּנַתֵּן בְּפִרְשָׁת לְדָקָה כְּתוֹב "וַיֹּאמֶר מֶלֶךְ אֱלֹקִים
כִּי תְּהִיתָ מִדְבָּרָת עָמָו כְּעָם אָדָם מִפְנֵי שִׁיטָה
רְגִילָה עִם מֶלֶאכִים, כִּי בֵּית אַבְרָהָם הִי
מַצּוּיִם", וַיֹּאָתֵה תְּרִיכָה לְטוֹב לְבִתָּה
אַבְרָהָם. אֲבָל כִּאֵן שְׁנָגָרָה מְבָתוֹ וְלֹא שְׁבָה
אֵלֵי עַד, כְּתוֹב "מִן הַשְׁמִינִי", שֶׁרֶק קָלָל
שְׁמַעַה אֲבָל לֹא רְדָאת אֹתָה. נִזְחָם שְׁכָתוֹב
בְּעַקְשָׁתָה, מִלְאָמָר דָּבָר אֲמָתָה
מִן הַשְׁמִינִי", הוּא לְפִי שְׁבָעַת הַעֲקִידָה שְׁחִיא
מִקְרֵב אַבְרָהָם בָּנו לְחַטָּם יְחִיבָה, הַהָא או
וְהַתְּלוּתָא אַלְוּתָא כְּמוֹ שְׁחִיא לְכָהן גָּדוֹל בִּימָ
הַכִּיפּוֹרִים לְפָנֵי וְלָגְנִים. שָׁעַל ذָה נָאֵמָר "וְכָל
אָדָם לֹא חִיה בְּאַתָּל מִזְמָד" (וְיקָרָא טָן, י),
וּפִירְשָׁ בְּיְרוּשָׁלָמִי (אַזְמָא אַ-ה). אֲפִילוּ אָתָן
שְׁכָתוֹב "פְּנֵיהם פְּנֵי אָדָם". לְכָן לֹא הָיו יְכוֹלִים
לְהִזְהִיר עַל הַתְּרָא אָז רַק קָרָא מִן הַשְׁמִינִי,
שְׁהַמֶּלֶךְ לֹא הָיו יָכֹל לְגַשְׁתָּא אֶל הַהָר. לְכָן
אָמָר (בְּרָרָנָה, י) כִּי אַבְרָהָם הִיא כְּכָהוּ מִזְדָּל
או בְּעֵת הַעֲקִידָה, וְלֹכֶן לֹא הָיָי יְכוֹלִים הַמֶּלֶאכִים
לְבָא שְׁמָתָא וְדוֹרָק בָּזָה. וְזֹה שָׁמָר "אֲשֶׁר
נִאָמֵר הַיּוֹם בְּהָר הִי יַרְאָתָה".
בְּזֹהֵא אֲתִי שְׁפִידָה מִה דָּאֵמָר בְּפִסְכִּתָא: אָרֵץ
הַמְּרוּרָה — כַּשְׁתָּבוֹא לִמְקוֹם אֲנֵי מַלְוִישָׁר לְכָהֵן
מִזְדָּל "הַמְּרוּרָה" לְשׁוֹן חַלְיפָן, כְּמוֹ "יוֹאָם הַמְּרוּ
מִיד", תְּמוּרוֹתָו שֶׁל שְׁמָם כָּהוּ גָדוֹל. הַיְנוּ דְכָמוּ
דָאָמָרוּ אֲזֶל שְׁוֹפֵר בְּפֶרֶק רְאָתוֹ בֵּית דִין,
כִּיּוֹן דְלֹצְרוֹן אֲתִי, כִּמְאָן דָאֵת בְּפָנִים דָמִי.
אָם כָו, כָּאֵן דָכֵל הַעֲקִידָה לְזֹכְרוֹן, וְכָמוּ דָאָמָרוּ
"כָּאַילוּ עָפָרָ צָבָר עַל גְּבַי מִזְבֵּחַ", זְכָמוּ
זְאָמָרָה "וְיָאֵשׂ" (הַשָּׁנָה טו, א), אָמָר הַקָּבָ"ה,
[ל] תְּקֻרֵוּ לְפָנֵי בְשּׁוֹפֵר שֶׁאֵל כִּי שָׁאָכוּר לְהַטְּ
עֲקִידָה יִצְחָק בָּן אַבְרָהָם, אָם כָו, הָרָקְבָּת
בָּאַילָן עֲשָׂוָה בְּפָנִים דָמִי בְּקוֹדֶשׁ הַקָּדְשִׁים
וּבְכָעֵי לְהִיּוֹת כָּהוּ גָדוֹל. וְלֹא הָיָה "כַּשְׁתָּבוֹא לִמְקוֹם
אֲנֵי מַקְדִּישָׁר" — שְׁבָחוֹתָו מִתְגַּנְתָּו, כְּמוּ
שָׁמָרוּ בְּיוֹמָה דָבָר יְבָרָךְ, אָבְנָמָא כָּהֵן גָדוֹל,
וּבָא אַחֲרֵי תְּחִתָּיו, יְזִוֵּן שָׁם^ט, וְכָאָן סְדָר
הַמְּעָרָכה מַקְדְּשָׁתוֹ^י, וְדוֹרָק.

(8) *אַלְעָלוּ לְעַלָּה תְּרִתְּתָ בָּנָו*
and offered it up as a burnt offering instead of his son. God accepted the ram as a substitute sacrifice. Nachmanides notes that when a sinner sees his sin offering sacrifice burning on the altar, he must recognize that he himself deserved to be burnt on that altar as punishment for his sins (Lev. 1:9). God in His mercy accepts a substitute, an animal sacrifice. For this reason, the name of God that is used in the latter half of the Akeidah chapter, as well as throughout the portion of the Torah dealing with sacrifices in general, is the Tetragrammaton, representing God's attribute of mercy. (Noraos Harav, Vol. 1, p. 15)

The exchange of Isaac for the ram is similar to a *kinyan chalipin*. *Kinyan chalipin* is a halachic means to transfer ownership by exchanging a valuable item with another item which can be worth less than a penny. Although the instrument of the transaction is essentially worthless, the exchange is effective. Similarly, although the value of the ram is vanishingly small in comparison to Isaac himself, God in His mercy was willing to accept the ram as this substitute. (Teshuvah Drasha, 1972)

God does not always require a sacrifice commensurate with the Akeidah. Yet a Jew must still learn to bring a *korban*, a sacrifice, to give something up, to surrender something he very much desires, or to participate in something he would rather not do.

A Jew sits in a business meeting, the sun is setting, and he has yet to daven Mincha. If he were to leave the meeting and pray, his colleagues would laugh at him. He desperately searches for some halachic loophole so he will be able to discharge his obligation at a more convenient time and place. He thinks to himself that under these circumstances, perhaps he can be considered a *shogeg*, one

who inadvertently forgot to pray, for whom there is a *din tashlumin*, which allows one to daven the next prayer (in this case, *Ma'ariv*) twice in order to make up for the missed prayer. The precise halachic ruling under such conditions is not germane. The significant point is that the person feels compelled to do something that will cause him a moment's discomfort: he cannot bear the

(6) כט

וְגַם אָפָהָנוּ, עִם ה' וּלְומָד הַתּוֹרָה הַקְדָּשָׁה, צְרִיכִים לְהַתְּرָגֵל שְׁהַסְּתְּכָלָתָנוּ עַל
הַעוֹלָם וְשִׁפְתָּת פִּינוּ יְהִיוּ כָּךְ — מִה שְׁהָוָה רַיק מִקְדָּשָׁה, אֲפָלוּ אֵם נְרָא גָדוֹל וּמִפְאָר
בִּיּוֹתָר, יְהִי בְּעִינֵינוּ קָטָן וּמִבָּהָה, וּרְקָמָה שְׁהָוָה עַשְׂרִי בְּתוֹךְ וּבְרוֹחָנִיות — הַוָּא
הַחֲשֹׁב וּהַמּוֹכָבָד.

וּנּוּ מצִינוּ אַצְלָעַיְקָב אָבִינוּ שָׁאָמֵר בְּבָרְכַת מְנַשֶּׁה וְאֶפְרַיִם: "וַיֹּאמֶר אָחִיו הַקְטָן
יְגַדֵּל מִמְּנוּ וּזְרוּעָו יְהִי מִלְאָהָגִים", וּמִצְטִיר אַצְלָנוּ שְׁמַאֲפָרִים יְצָאוּ אָוֹכְלָוִסִים
וּבִים שִׁמְלָאָו אֵת הַעוֹלָם, אֲבָל רְשָׁי פִּירְשׁ שֵׁם, שְׁעַתִּיד יְהֹשָׁעַ לְצָאת מִמְּנוּ,
שִׁיחַל אֵת הָאָרֶץ וּלְמִלְּדָה לִיְשָׁרָאֵל. כְּלָוּמָר, "חַרְעָו יְהִי מִלְאָהָגִים" פִּירְשׁוּ,
שִׁיהֹשָׁע יְקַדֵּשׁ שֵׁם שְׁמִים בְּכָל הַעוֹלָם כַּשְׁיעִמִּיד אֵת השָׁמֶשׁ בְּגַבְעָוּן, כִּי "גָדוֹל"
מִתְּבָטָא רָק בְּלִימֹוד תּוֹרָה וּהַנְּתָלָת אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל.

וְהַנְּהָה טָבָע הַדָּס לְשׁוֹחוֹת בְּהַתְּפָעָלוֹת וְלַכּוֹף אֶת רְאָשָׁו בְּפָנֵי הַעֲשִׂיר וּוּשְׁרוֹן,
וְלַהְלָל בְּעֵיל כָּחָ וּבְעֵיל שְׁלָטוֹן. אֲבָל מִסְתּוֹתָה תּוֹרָה לְתַת תְּרִילָה לְקָרְבָּן מִלְּהָלָל
אַמִּתִּים.

וְמָה נִמְرְצָו בָּזָה דְבָרִי רַבִּינוּ יוֹנָה בְּשַׁעַר תְּשׁוּבָה (שְׁעַר ג ס' קָמָה) עַל הַפְּסוֹק (מִשְׁלָך
ס, כא) "וְאִישׁ לְפִי מַחְלָלוֹ", ח'ל: "מִעְלּוֹת הָאָדָם לְפִי מִשְׁהָלָל, אֵם הָוָא מִשְׁבָּח
הַמְּעֻשִׂים הַטּוֹבִים וְהַחֲכִמִּים וְהַצְדִּיקִים, תְּדֻעַ וּבְחַנְתָּה כִּי אִישׁ טּוֹב הָוָא וּשְׁוֹרֵשׁ הַצְדָּקָה
נִמְצָא בָוּ, כִּי לא יִמְצָא אֶת לְבָוּךְ לְשִׁבְחָה אֶת הַטּוֹב וְהַטּוֹבִים תְּמִיד בְּכָל דְבָרָיו
וְלִגְנוֹת אֶת הַעֲבֹרוֹת וְהַבּוֹזּוֹת בְּעַלְיהָן, וְאֵם יַתְּכַן כִּי יִשְׁבַּדְעַ בְּיָדוּ עֲוֹנוֹת נְסָתְרִים, אֲבָל
מַאֲוֹבֵי הַצְדָּקָה הָוָא וְהָוָא מַעֲדָת מַכְבִּדָה. וְהַשְּׁבָחָה מַעֲשִׂים מְגֻנוּים אוֹ מִהְלָל
רְשִׁיעִים, הָוָא הרְשָׁעָה гָמָר וְהַמְּחַלֵּל אֶת עֲבוֹדָת הַיְתָרָךְ, ע"כ.

וְעַל עַשּׂוֹ, שְׁהָוָא אָבִי האַיִמְפָרִיה המִפְוָאָרָת בְּעוֹלָם, מִלְכָוֹת רֹומי שְׁלָלוֹתָה
בְּזָמָנה עַל כָּל הַעוֹלָם, וְהָיא רָאשָׁו וְרָאשָׁוֹת הַתְּפִתְחָות הַמְּדָע וְהַצִּיבְרָיִչָה
הַמְּדוֹרְנִית, וְעַד הַיּוֹם מִלְכָוֹת אֲזָם הִיא הַשְּׁלָטוֹן הַגָּדוֹל בְּעוֹלָם בְּגָאוֹן וּרְוּבָ פָאָר,
מִתְּכִיבָ בְּיהָ ? — "הַנְּהָה קָטָן נְתָתִיךְ בְּגָוֹים בְּזָהָה מָאָד" (עֲוֹבְדִּיה א, ב). כָּנָ, הַמְּקֹטְנִים
וְהַבּוֹזִים שְׁבָגוּם בְּאֶמְתָה!

וְעַל כָּל אָדָם, בְּעַשְׂוֹתוֹ מַעֲשִׂים "גָדוֹלִים" שְׁנָרָאִים מִפְוָאָרִים, אֲבָל אַיִם מִצְדָּקָה
הַקְדָּשָׁה וְהַצְדָּקָה — נְפּוֹל בְּתַהֲוּם הַקְטָנוֹת וְהַשְּׁפָלוֹת. וְאֵם עַסְּקָ בְּדָבְרִי תּוֹרָה
וּמְעַשֵּׁי חֶסֶד, אֲפִילוּ בְּחַדְרֵי חֶדְרִים, גַּם מִבְּלִי שִׁירְעִישׁ עֲולָמוֹת — אֵלּוּ הַמְּעַשִּׁים
גָדוֹלִים בְּאֶמְתָה.

(3) *אַלְעָלוּ לְעַלָּה תְּרִתְּתָ בָּנָו*

and offered it up as a burnt offering instead of his son. God accepted the ram as a substitute sacrifice. Nachmanides notes that when a sinner sees his sin offering sacrifice burning on the altar, he must recognize that he himself deserved to be burnt on that altar as punishment for his sins (Lev. 1:9). God in His mercy accepts a substitute, an animal sacrifice. For this reason, the name of God that is used in the latter half of the Akeidah chapter, as well as throughout the portion of the Torah dealing with sacrifices in general, is the Tetragrammaton, representing God's attribute of mercy. (Noraos Harav, Vol. 1, p. 15)

The exchange of Isaac for the ram is similar to a *kinyan chalipin*. *Kinyan chalipin* is a halachic means to transfer ownership by exchanging a valuable item with another item which can be worth less than a penny. Although the instrument of the transaction is essentially worthless, the exchange is effective. Similarly, although the value of the ram is vanishingly small in comparison to Isaac himself, God in His mercy was willing to accept the ram as this substitute. (Teshuvah Drasha, 1972)

God does not always require a sacrifice commensurate with the Akeidah. Yet a Jew must still learn to bring a *korban*, a sacrifice, to give something up, to surrender something he very much desires, or to participate in something he would rather not do.

A Jew sits in a business meeting, the sun is setting, and he has yet to daven Mincha. If he were to leave the meeting and pray, his colleagues would laugh at him. He desperately searches for some halachic loophole so he will be able to discharge his obligation at a more convenient time and place. He thinks to himself that under these circumstances, perhaps he can be considered a *shogeg*, one

thought that a colleague might smile patronizingly as he sways during his prayer. This man does not understand the concept of sacrifice. This attitude that causes him to compromise on this particular Mincha prayer will follow him throughout his life.

The ram was caught in the thicket of his historical destiny. The Jew similarly cannot escape the covenant at Sinai. Man of his own free will must be prepared to engage in the act of sacrifice.

וישב אברהם אל נעריו ויקמו וילכו יחדו אל באר שבע כב, יט

שלוש פעמים בפרשتنا – אמר הצדיק רבי שמואל מקארוב – נאמר: "וילכו יחדו", /

בפעם הראשונה (פסוק ו') נאמר: "ויקח אברהם את עצי העלה וישם על יצחק בנו ויקח בידו את האש ומأكلת וילכו שוויהם יחדו", ומתברר לנו מפירוש רש"י שבא למדנו את מעלו של אברהם אבינו עליו השלום, שהיה יודע שהולך לשחוות את בנו והיה הולך ברצון ובשמחה כיצחק שלא היה מריגש בדבר.

בפעם השנייה (פסוק ח') נאמר: "וילכו שנייהם יחדו", ועל כך מפרש רש"י שבא למדנו את מעלו של יצחק שאף על פי שהבין יצחק שהוא הולך לישחט, הילכו שנייהם יחדו, בלב שוה.

) ואילו בפעם השלישי – שאל הרבי – נאמר כאן: "וישב אברהם אל נעריו ויקמו וילכו יחדו אל באר שבע", וכאן רש"י לא מפרש דבר. אם כן מה בא למדנו פסוק שלישי זה שהילכו "יחדו"?

אלא – תירץ הרבי – כאן מלמדת אותנו התורה דרך נוכנה בomidat הענווה, שהרי לאחר שעמדו בנסיוון כה גדול יכול היה להתגניב אל לבם הרהורים גאוה על שעמדו בו, לכך מעידה התורה ואומרת: "וישב אברהם אל נעריו ויקמו וילכו יחדו אל באר שבע", דהיינו כמו שנינו לא ידעו כלל מכל הנעשה בהר המוריה וממילא לא היה בלבם כל רגש גאוה, כן גם אברהם ויצחק שבו אל באר שבע לא כל רגש של גאוה!

זריזותו של אברהם

וישא עיניו וילא והנה שלשה אנשים נצבים עלייו וירא וירץ לקראתם מפתחה נאהל... וימחר אברהם לאחלה אל שרה ויאמר מהרי שלש סאים קמח סלת לושי ועשי עוגות: ואל הבקר רץ אברהם ויקח בן בקר רך וטווב ויטן אל הגער וימחר לעשות אותן: ויקח חקאה ותלב ובן תבקר אשר עשה ויתנו לפניהם והוא עמד צליהם פחתה העז ויאכלו.

אתמצוות הכנסת אורחים מקימים אברהם ושרה באדיות הרבה. שניהם כבר לא צעירים, ויש להם משרתים רבים, ובכל זאת אברהם רץ ושרה מההרת. וזאת היא הכנסת האורחים שהתקיימה בבית אברהם יום אחריו יומם, משך שנים רבים. אברהם רץ שלוש פעמים¹, פעם אחת אל האורחים, פעם שנייה אל אוהל שרה ופעם שלישי אל בן הבקר לצורך הכנסת האוכל. אברהם אף מזרז את שרה ומקבש ממנה למחר בהכנות העוגות. אך מודיע למהר ולודז'ן? מה היה חסר בהכנות האורחים אם הייתה נישית ללא הריצה ומהירות?

ב'מסלול ישרים' של הרמח"ל, שתי המדרגות הראשונות הן זיהירות וזריזות. הזריזות כוללת את הדברים מהם יש להימנע – سور מרע. הזריזות כוללת את הדברים אותם

ראוי לעשות – עשה טוב. מכאן עליה שמידת הזריות איננה מעלה גבולה השicket
לחסידים ואנשי קודש המהדרים במעשיהם, כי אם הדרך הבסיסית לקיום המצוות.
המצוות בחלוקת מהגדרתה איננה מסתכמת בקיומה בלבד, אלא בהיותה נעשית
בזריות וזרירות – סור מרע ועשה טוב, אלו שתי המדרגות הבסיסיות
בעבודת ה? (12)

וענינה של הזריות מבואר, שהוא הקדמה למצאות ולהשלמת
ענין. וכלsoon זהה אמרו זיל, זריזים מקדימים למצאות. (פסילת
ישרים פרק ז)

ט

ash ha-talbotot

את המושג זרירות מפרש הרמה להתלבבות. קיומ מצאות לא התלבבות לא פועל
רבות בנפשנו. מה שלא יעשה מוטך התלבבות, ישחק עם הזמן ויתפס בעינינו
כפחות ממשימות. התלבבות מלשון להבה, אש. יש אדם שני קטבים נגדיים, מצד
אחד הוא עשוי מעפר, ומצד שני יש בו נשמה. יסוד העפר מייצג את הבודדות,
העצילות והוסר התנועה, על פי הרמה ל"י: "ותראה כי טבע האדם כבד מאוד, כי
עפריות החמריות גם, ועל כן לא יחפוץ האדם בטורה ומלאכה" (שם). אולם יש באדם
גם יסוד עליון, מרכיב פנימי של אש המסוגל לו את היכולת להמליך ולפעול מוטך
מוסטיבציה גוחנית: (13)

وترאה, שהאדם אשר תלחת נפשו בעבודת בוראו, ודאי שלא
יתנצל בשיטת מצותיו, אלא תהיה תנועתו כתנועת האש
המהירה, כי לא ינוח ולא ישקט עד אם כלה הדבר להשלימו.

(פסילת ישרים פרק ז) (14)

הרמה ל"א אף מחדש שהتلבות פנימית ניתנת לעורר באמצעות עשייה נמרצת:

מן הזריות يولד התלבבות, והינו, כי מי שמרגיש עצמו
במעשה המצואה כמו שהוא ממהר תנועתו החיצונה, כן הנה
הוא גורם שתתברר בו תנועתו הפנימית כמו כן והחשק והחפץ
יתגבר בו וילך, אך אם יתנגד בנסיבות איבריו, גם
תנועת רוחו תשקע ותכבה. זה דבר שהנסיין יעדחו. (שם)

ט

אדם שיעשה דברים בתלבבות ילק ויגביר גם את התשוק הפנימי.

הגמר מתארת מטבע עתיק, שעל צידו האחד חוקקה דמותם של אברהם ושרה
�על הצד השני חוקקה דמות חותן וכלה (בבא צ"ז ע"ב) – אברהם ושרה שמרו על
tabonot hiledot, על התלבבות והרוח הצעריה.³ למורת שאברהם יכול היה למצוא
סיבה טובה להישאר בכיתה⁴, הוא יצא ופועל. בשורת המלאכים באוטו מעמד מהוועה
המשך טבעי לרוח הנערים והמרץ: "זהנה בן לשרה אשתק", למורת ש: "זאדי זקן",
שכן צער הוא ברוחו. את בשורת הלידה, כאילו היו זוג צער, מקבלים אברהם ושרה
על רקע הכנסת האורחים מלאת התלבבות.

ט

תשאיפה לזריזות המלאכים

בתחילת הפרשה מופיעים שלושה מלאכים שבאים אל אברהם. שניים מהם ימשיכו
לאחר מן לעיר סדום, אחד להשמידה ואחד להציל את לוט. מלאך נוסף יופיע
במשך הפרשה בגירוש הגור ובנה, ואחר בעקידת יצחק. ניכר-כפי יש ריבוי של
מלאכים בפרשה. (15)

ט

[המלאכים, לפי הרמה", מציגים במידת הוריזות:]

ותראה שה מלאכים משבחים במידה הטובה הזאת [מידת הוריזות], שנאמר בהם (תהלים קג, כ): "גָבוֹרִי כֵה עוֹשֵׂי דְבָרָו"

(13)
לשמע בקול דברו" ואומר (יחזקאל א, ז): "וַיהֲיוֹת רְצֹא וּשׁוֹב
כִּמְרָא הַבּוֹקֶן". (مسئلة ישרים פרק 1).

ה מלאכים מקיימים שליחותם בוריזות, "שְׁרֵפִים עַמְדִים מִפְעָל לוֹ שְׁשׁ בְּנֵפִים שְׁשׁ
סְנֵפִים לְאַחַד" (ישעה ו, ב). הם בעלי כנף – מהירין תנועה, משוללים לאם, ומוכנים
שרפים. "וַיהֲנָה האָדָם הוּא אָדָם וְלֹא מֶלֶךְ, עַל כֵן אֵי אָפָר לְדוֹ שִׁגְעַן לְגִבּוֹדָתוֹ שֶׁל
ה מלאך, אֵך וּדְאֵי שֶׁכֵל מָה שִׁיּוֹכֵל לְהַתְּקִרְבָּה בְּמַדְרוֹגָתוֹ אַלְיוֹ רָאוּי הוּא שִׁיתְקַרְבָּה" (שם).

זריזות והתלהבות בעקבות יצחק

1) מידת הוריזות של אברהם פורצת שוב בעקבות יצחק: "וַיַּשְׁבַּם אֶבְרָהָם בַּבָּקָר" –
"נִזְהָר לְמִצְוָה" (רש"י), "וַיַּחֲבֹשׁ אֶת חָמָרָו" – "הַזָּה בְּעַצְמוֹ וְלֹא צָה לְאַחַד מַעֲבָדָיו"
(וש"י). הוא אף ביקע עצים בטרם יצא למסע ונשכח עימם שלושה ימים, למורות שודאי
יהיה יכול למצוא עצים במקום העקידה ולהקל מעליו את הטורח נשיאתם: "וַיִּבְקַע
עַצִּי עַלְהָ וַיָּקַם וַיָּלֹךְ אֶל הַמְּקוֹם אֲשֶׁר אָמַר לוֹ הָאֱלֹהִים". אברהם מלא התלהבות ליקים
את דבר ה' ולכן הוא משבים קום, מארגן את צרכי המשע לבדו וממלא את שלושת
ימי ההליכה בתוכן של שליחות, באמצעות נשיאת העצים החתוכים.⁵ גם כאשר
ה מלאך אומר לאברהם: "אֶל תִּשְׁלַח יְדֶךָ אֶל הַגָּעֵר וְאֶל תִּعְשֶׂה לוֹ מְאוֹמָה", אברהם לא
רוואה עצמו כפטור מהמשימה, הוא מוחפש מושא הקרבה אחריו: "וַיָּשָׁא אֶבְרָהָם אֶת
עַזְנֵיו וַיָּהִי אֵל אֶלְעָזָר נָאָנוּ בְּסִבְבָּה בְּקָרְבָּנִי וַיָּלֹךְ אֶבְרָהָם וַיִּקְחֶה אֶת קָאִיל וַיַּעֲלֹה
לְעַלְהָ תְּמָתָה בָּנוֹ". *ן* אָדָם מְלָא התלהבות אֵינו מוחפש ליצאת יְדֵי חֻבָּה וְלַהֲשַׁתְּחֹדר
מִמְּטוּלָתוֹ, הוא מוחפש משימות ואתגרים, ואמ משימה אחת יורדת מהפרק, והוא
וחפש באופן מיידי אותה אחרת.

אברהם מלמדנו מהי התלהבות, כיצד מקיימים מצוות ומעשי חסד בחשך,
בתלהבות ובהגדלת ראש.

כל מעשיהם של צדיקים ב מהירות

ט
בסוף הפרשה אברהם מותבר על הולמת רבקה: "וַיַּהַי אֶתְרִי לְמַדְבָּרִים קָאָלָה וַיַּגַּד
לְאֶבְרָהָם לְאמֹר הִנֵּה יָלְכָה מִלְּפָה גַם הָזָה בְּנֵים לְבָתוֹר אֲתָּה... וְבָתוֹאֵל לְלֹד אֶת רַבָּה".
רבקה תהיה גם היא מלאה בתלהבות: "וַיַּתְּפַתֵּח וַיַּתְּרַד בְּקָה עַל יְדָה וְמַשְׁקָה. וַיַּתְּכַל
לְמַשְׁקָתוֹ וַיֹּאמֶר גַם לְגַמְלִיךְ אֲשֶׁר עַד אֵם בְּלוּ לְשָׁתָה. וְמַפְתַּח וְפַעַר בְּקָה אֶל הַשְׁקָת
אָ. וַיַּגְּרַץ עוֹד אֶל הַבָּאָר לְשָׁאָב וְמַשְׁאָב לְכָל גַּמְלִילּוֹ" (בראשית כד, י-כ). רבקה רצתה כשם
שאברהם רץ אל אורחו. אליוior נמצא את התוכונה שכח חיפש ליצחק, בנו של
אברהם. "שֶׁכֵל מעשיהם של צדיקים ב מהירות" (במדבר רבא י, ה)?

ash tamid tokd ul ha mazba la tbcba

ט
בפרשנותנו מתגללה מקום המקדש, הר המוריה. מקום עקידת יצחק יהיה מקום כל
הモובחות בעתיד: "מסורת ביד הכלול, שה מקומות שנבנה בו דוד ושלמה המזבח בגורן
אוֹרְזָוָה הוּא המקום שנבנה בו אברהם המזבח ועקד עליו יצחק" (רמב"ם הלכות בית הבחירה
ב. א). עבודת הקרבנות ממשיכה את עקידת יצחק.

(6)

מטרת הקרבנות לפי ספר ה'כוזרי' (מאמר שני בו) היא לדאוג לבערת אש תמידית על גבי המזבח: "זה האש על המזבח תוקד בו לא תכבה... אש תמיד תוקד על המזבח לא תכבה", (ויקרא ו, ה-ו), "קרכני לחמי לאש" (במדבר כה, ב), הקרבן בשbill האש - "לאש". לא הקרבן עיקר אלא הדלקת האש. האש היא המטריה, והקרבן, כביכול, הוא האמצעי. מטרת המקדש היא לתחזק את האש שבאים, את הזריזות וההתלהבות,⁸ (הכהנים זריזים הם" (שבת כ ע"א).

להקריב קרבנות - להקריב את העצלות, את האדישות, את הקיריות, את החיפוש אחר נוחות.

המדרגה שתבוא אחריו הזריזות היא הנקיות. אל הנקיות אפשר להגיע רק לאחר שאנו מודליקים בקרבנו את אש הזריזות:

וירגיל עצמו בעבודה ובזריזותה ותגבר בו האהבה אל בוראו והחמדה אליו, הנה כת החריג הזה ירחיק אותו מעניין החמר ויזביך דעתו אל השלמות הנפשי עד שסוף סוף יוכל להגיע אל הנקיון השלם, שכבר יכבה אש התאווה והגופנית מלבו בהתגבר בו החמדה האלוהית ואז תשאר ראייתו זכה ובראה. (מסילת שרירים פרק י)